

Statsrådsberedningen
Kansliet för samordning av EU-frågor

Allmänna rådets möte den 15 november 2023

Kommenterad dagordning

1. Godkännande av dagordningen
2. (Ev.) A-punkter

Lagstiftande verksamhet

3. EU:s vallag

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Rådet förväntas hålla en orienteringsdebatt avseende Europaparlamentets lagstiftningsresolution med förslag till reform av den s.k. valrättsakten.

Den 3 maj 2022 antog Europaparlamentet en lagstiftningsresolution med förslag till reform av Europaparlamentets valordning. Resolutionen innehåller förslag till en ny förordning om allmänna direkta val av ledamöter av Europaparlamentet och innebär bl.a. att akten om allmänna direkta val av företrädarna i Europaparlamentet (den s.k. valrättsakten) upphävs. Förslaget har överlämnats till rådet.

Ett huvudförslag är att införa en unionsomfattande valkrets som, utöver de ledamöter som väljs i dagens 27 nationella valkretsar, ska fördela mandat för 28 ledamöter. Därutöver föreslås bland annat nya enhetliga regler för hur röstlängder och kandidatlistor ska upprättas. Vidare föreslås att partiernas nomineringsförfaranden i val till Europaparlamentet ska regleras och att regler införs om hur partierna ska genomföra sina valkampanjer. Det föreslås

även att valet ska genomföras under en valdag som är gemensam för hela unionen (Europadagen den 9 maj).

Beslut om ändring av valrättsakten antas av rådet med enhällighet efter godkännande av Europaparlamentet (art. 223 FEUF). Beslutet ska därefter även godkännas i medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella bestämmelser.

Riksdagen avgav i juni 2022 ett motiverat yttrande efter subsidiaritetsprövning (utlåtande 2021/22:KU45, rskr. 2021/22:458).

Förslag till svensk ståndpunkt

Flera av Europaparlamentets förslag kan ifrågasättas utifrån svenska grundlagar och EU:s institutionella balans. Regleringen i den befintliga valrättsakten bygger på grundtanken att förfarandet vid val till Europaparlamentet i allt väsentligt ska följa de regler som gäller för nationella val. Detta har varit en ändamålsenlig ordning och bidrar till att upprätthålla väljarnas förtroende för att valet genomförs säkert och att resultatet är tillförlitligt. Demokratien måste därför även fortsatt tillåtas fungera på delvis skilda sätt i de olika medlemsstaterna.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Riksdagen har informerats vid ett antal tillfällen, senast vid information till konstitutionsutskottet den 17 oktober 2023. Överläggning med konstitutionsutskottet skedde den 9 juni 2022 (utskottssammanträde 2021/22:56).

4. Övriga frågor

-

Icke lagstiftande verksamhet

5. Lagstiftningsplanering: Kommissionens arbetsprogram för 2024

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Vid mötet i Allmänna rådet den 15 november presenterar kommissionen sitt arbetsprogram för 2024. Arbetsprogrammet *Resultat idag och förberedelser för framtiden*, speglar det arbete som bedrivits under de gångna fyra åren.

Arbetsprogrammet utgår från sex huvudprioriteringar: den europeiska gröna given, ett Europa rustat för den digitala tidsåldern, en ekonomi för människor, ett starkare Europa i världen, främjande av vår europeiska livsstil respektive en ny satsning på demokrati i Europa.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar i stort kommissionens arbetsprogram. Det ligger i linje med inriktningen från EU:s strategiska agenda för 2019–2024, och avspeglar väl de utmaningar EU står inför idag.

Stödet till Ukraina i bred mening, ekonomiskt, politiskt, militärt, inklusive till reform- och uppbyggnadsarbete såväl som fortsatt sanktioner av Ryssland och krav på ansvarsutkrävande, bör förbli högst upp på EU:s dagordning. Regeringen instämmer i att stödet till Ukraina med anledning av Rysslands anfallskrig fortsätter att vara högprioriterat för 2024.

EU behöver göra mer för att stärka konkurrenskraften och tillväxten i unionen. Regeringen ser mycket positivt på att kommissionen tar vidare frågor om förbättrad konkurrenskraft som Sverige drev aktivt under ordförandeskapet. Bättre lagstiftning, mindre omotiverade administrativa bördor och byråkrati förbättrar förutsättningarna för en starkare tillväxt och är fortsatt högt prioriterat av regeringen.

En aktiv politik för fri och regelbaserad handel med omvärlden stärker EU:s konkurrenskraft och regeringen välkomnar därför att arbetet med att sluta nya frihandelsavtal drivs vidare av kommissionen.

För att människor och företag ska kunna fullt ut åtnjuta fördelarna med EU:s gemensamma regler är det viktigt att bestämmelserna implementeras

och tillämpas korrekt. Regeringen välkomnar att genomförandet av EU-rätten ges mycket hög prioritet av innevarande kommission.

Regeringen ser mycket positivt på att kommissionen redan nu inleder ett arbete med att analysera effekterna av en utvidgning. Olika politikområden ska bli föremål analyser som kommer ligga till grund för det fortsatta arbetet med en framtida utvidgning, som vilar på en meritbaserad grund.

Den gränsöverskridande organiserade brottsligheten är systemhotande såväl för den inre som för den yttre säkerheten i EU. Regeringen välkomnar att kommissionen prioriterar att bekämpa smuggling av migranter och förhindra att narkotika smugglas in via hamnar i EU.

Den gröna omställningen och att driva på för att möta globala miljöutmaningar och klimatförändringar är centrala delar av arbetsprogrammet, vilket regeringen välkomnar. Ett effektivt genomförande av den lagstiftning och de åtaganden som tagits fram inom ramen för den gröna givens och EU:s miljöhandlingsprogram krävs för att stötta den gröna omställningen.

Ett avsnitt i arbetsprogrammet benämns ”en ny satsning på demokrati i Europa”. Situationen vad gäller respekt för rättsstatens principer i flera medlemsländer ger fortfarande skäl till oro och regeringen välkomnar att frågan lyfts i arbetsprogrammet. Respekten för EU:s värden är en förutsättning för ett fungerande samarbete inom unionen.

Varje enskilt initiativ som presenteras av kommissionen måste bedömas på sina egna meriter när förslagen väl lagts. Regeringen kommer därför att få anledning att återkomma till riksdagen allt eftersom lagstiftningsinitiativ presenteras.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan (kommissionens avsiktsförklaring) behandlades vid samråd med EU-nämnden den 15 september 2023.

6. Förberedelse av Europeiska rådets möte 14–15 december 2023: anoterad preliminär dagordning

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Vid mötet kommer ett utkast till anoterad dagordning inför Europeiska rådets möte den 14–15 december 2023 att behandlas. Dagordningen har ännu inte delgivits medlemsstaterna. Från informella diskussioner följer att dagordningen kan förväntas omfatta bland annat Rysslands aggression mot Ukraina, översynen av den fleråriga budgetramen och EU:s utvidgning. I samband med mötet planeras även ett toppmöte med länderna på Västra Balkan. Regeringen kommer att återkomma till detta inför Allmänna rådets möte 12 december.

Förslag till svensk ståndpunkt

Dagordningen har ännu inte delgivits medlemsstaterna. Regeringen stödjer dagordningen, så som den har diskuterats informellt.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan har inte tidigare behandlats i riksdagen.

7. Rättsstatsprincipen i Polen – artikel 7.1 i EU-fördraget (motiverat förslag)

Informationspunkt

Förslagets innehåll

Kommissionen aktiverade artikel 7 i EU-fördraget gentemot Polen genom ett motiverat förslag den 20 december 2017. I förslaget redogör kommissionen för sina farhågor avseende rättsstatens principer i Polen. Hittills har sex utfrågningar hållits i rådet med Polen, den senaste i maj 2023. Vid allmänna rådets möte förväntas kommissionen ge en lägesuppdatering.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan om rättsstatens principer i Polen behandlades senast i EU-nämnden den 26 maj 2023 inför Allmänna rådet den 30 maj 2023.

8. Unionens värden i Ungern – artikel 7.1 i EU-fördraget (motiverat förslag)

Informationspunkt

Förslagets innehåll

Den 12 september 2018 antog Europaparlamentet ett motiverat förslag till rådet om att aktivera artikel 7.1 i EU-fördraget mot Ungern.

Europaparlamentet anser att situationen på ett antal identifierade områden i Ungern sammantaget utgör ett systemhot mot de värden som anges i artikel 2 i EU-fördraget och utgör en klar risk för att Ungern allvarligt åsidosätter dessa värden. Hittills har sex utfrågningar hållits i rådet mot Ungern, den senaste i maj 2023. Vid allmänna rådets möte förväntas kommissionen ge en lägesuppdatering.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan om unionens värden i Ungern behandlades senast i EU-nämnden den 26 maj 2023 inför Allmänna rådet den 30 maj 2023.

9. Europas framtid

Diskussionspunkt

Förslagets innehåll

Stabilitet, demokrati och respekt för rättsstatens principer i närområdet är en förutsättning för vår gemensamma säkerhet, idag och imorgon. Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har givit utvidgningen förnyad aktualitet och plats högt upp på den politiska dagordningen. För att en utvidgning ska kunna ske med bibehållen besluts- och problemlösningsförmåga behöver EU överväga vilka anpassningar som kan vara nödvändiga.

Hittillsvarande diskussioner har visat att det finns ett behov av anpassningar av institutioner, EU:s budget och vissa politikområden. Samtidigt råder det stor osäkerhet kring exakt hur dessa behov ser ut. Analyser saknas i många fall och slutsatser är avhängiga av vilka intressen som prioriteras och i vilken konfiguration utvidgningen sker.

Regeringskansliet har inlett ett internt arbete med att analysera effekterna av utvidgningen på nämnda områden. Det spanska ordförandeskapet har haft

en tanke att rådet i december skulle kunna enas om att inleda, definiera och strukturera en reformprocess.

Kommissionen har i sitt arbetsprogram aviserat att man som grund för det fortsatta arbetet, ska analysera effekterna av en utvidgning på olika politikområden.

Europaparlamentet har för avsikt, som ett led i uppföljningen av Framtidskonferensen, att i november anta ett betänkande med förslag på en rad fördragsändringar. EP avser även föreslå att ett konvent sammankallas. Någon motsvarande process förekommer inte i rådet.

Förslag till svensk ståndpunkt

Regeringens bedömning är att de anpassningar som kan behöva göras av EU:s institutionella system med anledning av utvidgningen kan genomföras utan fördragsändringar. Frågan om övergång till beslutsfattande med kvalificerad majoritet aktualiseras för att säkra effektivitet i en utvidgad union. Regeringen är öppen för att gå över till kvalificerad majoritet inom vissa delar av utrikespolitiken.

Vidare avser regeringen att bidra aktivt till en diskussion om fokusering av EU:s lagstiftningsarbete till områden där det finns ett tydligt mervärde av gemensam reglering, utifrån principerna om subsidiaritet och proportionalitet.

När det gäller kommissionens sammansättning är det regeringens uppfattning att det ligger i Sveriges intresse att hålla fast i uppfattningen om en kommissionär per land. Det är centralt för kommissionens legitimitet och för mindre länders insyn och inflytande. Utvidgningen kommer på sikt att också påverka EU:s politikområden och kräva reform av de mest budgetintensiva; jordbruk och sammanhållning. Det kan konstateras att det är en diskussion som kommer att föras inför arbetet med EU:s nästa fleråriga budgetram.

Det är viktigt att EU:s interna reformprocess inte försenar en kommande utvidgning men i nuläget ser Sverige inte något behov av att sätta ett datum för när EU:s interna reformer ska vara genomförda. EU ska vara redo när kandidatländerna är redo för fullvärdigt medlemskap.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan behandlades vid samråd med EU-nämnden den 3 oktober 2023.

10. Förbindelserna mellan EU och Förenade kungariket

Informationspunkt

Förslagets innehåll

Rådet väntas få en lägesuppdatering om relationen mellan EU och Storbritannien. Lägesuppdateringen förväntas fokusera på det aktuella läget i dialogen mellan EU och Storbritannien avseende Storbritanniens anslutning till unionsprogrammen, genomförandet av Windsorramverket samt utformningen av den strukturerade dialogen. Därutöver kommer vissa utestående frågor att diskuteras, till exempel ungdomsmobilitet.

Handels- och samarbetsavtalet mellan EU och Storbritannien trädde i kraft den 1 maj 2021 efter att ha tillämpats provisoriskt sedan den 1 januari 2021. Arbetet med att genomföra avtalet fortsätter.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

EU-nämnden informerades senast om frågan den 17 mars 2023.

11. Rådets förordning nr 1 om vilka språk som skall användas i Europeiska ekonomiska gemenskapen

Informationspunkt

Förslagets innehåll

Vid Allmänna rådets möte den 19 september 2023 presenterade Spanien ett förslag till revidering av förordning nr 1 om EU:s officiella språk. Förslaget var att lägga till språken katalanska, baskiska och galiciska i förordningen. Beslut fattas med enhällighet av rådet.

Vid Allmänna rådets möte i september framkom att en majoritet av medlemsstaterna ville avvakta en ordentlig utvärdering om vilka konsekvenser förslaget skulle få, innan de kunde ta ställning till det. Vid Allmänna rådets möte i oktober informerade ordförandeskapet om att de hade bett kommissionen att göra en ekonomisk konsekvensanalys och att

ordförandeskapet avsåg återkomma med ett reviderat förslag. Ett antal medlemsstater framförde att det fanns behov av att även analysera politiska och rättsliga konsekvenser. Ordförandeskapet väntas vid mötet redogöra för hur arbetet fortskrider.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan behandlades vid samråd med EU-nämnden den 20 oktober 2023.

12. Övriga frågor: Strategi för yttersta randområden: en framtidblick

Informationspunkt

Förslagets innehåll

Ordförandeskapet förväntas presentera en framåtblick vad gäller den europeiska strategin för de yttersta randområdena i unionen (Guadeloupe, Franska Guyana, Martinique, Mayotte, Réunion och Saint-Martin (Frankrike), Azorerna och Madeira (Portugal) samt Kanarieöarna (Spanien)). Kommissionen lade 2022 fram ett meddelande om en förnyad strategi för de yttersta randområdena, med titeln ”Sätta människorna främst, säkra hållbar tillväxt för alla och ta tillvara potentialen i EU:s yttersta randområden”. Rådet antog slutsatser om meddelandet den 21 juni 2022. Ordförandeskapet förväntas också informera om den konferens om de yttersta randområdena som hålls i Teneriffa den 8–9 november 2023.

Datum för tidigare behandling i riksdagen

Frågan har inte tidigare behandlats i riksdagen.